

Aage V. Jensen Naturfond

Konsekvensvurdering

af nyt vejforløb i Natura2000 område nr. 84 Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Filsø og Kærgård Plantage. (Habitatområde H73, Fuglebeskyttelsesområde F50 og F56).

Notat
Juli 2013

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
1. INDLEDNING	1
2. FORMÅL	2
3. BAGGRUND	2
4. PROJEKTBEKRIVELSE	3
5. NATURA2000 UDPEGNINGSGRUNDLAG	4
6. LOKALITETS GENNEMGANG	6
7. KONSEKVENSVURDERING	8
8. LITTERATUR	10
BILAG 1 KONSEKVENSVURDERING PÅ NATURTYPE OG ARTSNIVEAU	11

1. INDLEDNING

Nærværende konsekvensvurdering er udarbejdet i forbindelse med etablering af vejforløb beliggende i Natura2000 område nr. 84 Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Filsø og Kærgård Plantage. Natura2000 området består af Habitatområde H73, samt Fuglebeskyttelsesområderne F50 og F56. Det er kun H73 og F56, der er relevante i denne sammenhæng.

Konsekvensvurderingen omhandler konsekvenserne ved etablering af et 250-300 meter langt vejforløb, der har til formål, at skabe adgang til Besøgssted Filsø gennem Kærgård Plantage. Undersøgelsesområdet, hvor det nye vej tracee skal placeres, fremgår af Figur 1.

Udarbejdet af: Anne-Kristine Sverdrup Lauridsen
Godkendt: Niels Riis
Dato: 06-07-2013

Figur 1. Undersøgelsesområdet indtegnet med gult på baggrund af ortofoto DDO2012®, COWI © optaget den 23. maj 2012.

2. FORMÅL

Formålet med konsekvensvurderingen er at give en vurdering af, hvorvidt det nye vejforløb vil påvirke udpegningsgrundlaget for Habitatområde H73 samt Fuglebeskyttelsesområde F56.

Formålet er desuden at vurdere konsekvenserne af arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV, der er dyre- og plantearter af fællesskabsbetydning, og som derfor kræver streng beskyttelse.

Slutteligt vurderes det, hvorvidt projektet vil skade det internationale beskyttelsesområdes integritet og mulighed for fremtidig forvaltning indenfor habitatdirektivets rammer.

3. BAGGRUND

Aage V. Jensen Naturfond overtog den 1. oktober 2011 den 2.316 ha store ejendom Filsø mellem Henne og Oksbøl.

Formålet med erhvervelsen var at genskabe det tabte fugleparadis "Filsø", ved retablering af den godt 900 ha store, centralt beliggende sø omgivet af enge, moser, vandhuller og klithede. Naturgenopretningsprojektet blev indviet i efteråret 2012 til glæde for dyr og mennesker.

Efter genskabelsen af Filsø har der været en betydelig interesse fra publikum, der især har rettet sig mod Filsø Avlsgård og Dæmningsvejen østpå ud gennem søen.

Ejeren af avlsgården og Aage V. Jensen Naturfond har i fællesskab forsøgt at håndtere trafikken ved skiltning, indretning af et midlertidigt parkeringsområde, opstilling af informationsplancher samt indretning af et udsigtspunkt. Det har dog i praksis vist sig vanskeligt at adskille besøgende turister fra den tunge erhvervs- trafik til Filsø Avlsgård.

Naturstyrelsen, Aage V. Jensen Naturfond og Realdania har indgået aftale om etablering af besøgsfaciliteter for publikum ved Filsø i nærheden af Filsø Avlsgård som led i projektet "Steder i Landskabet".

Aftalen omfatter etablering af adgangsvej, parkeringsplads, gangbroer, stier og en udsigtsplatform. Naturstyrelsen står som bygherre for projektet.

I forbindelse med projektet "Steder i Landskabet" forventes der en øgning i besøgstallet ved Filsø. P-pladsen vil blive et knudepunkt for oplevelser i området, hvorfra der vil udgå gangstier mod syd og nord samt adgang til at cykle på tværs af den nye sø over Dæmningsvejen. Dette øger behovet for en trafikløsning betydeligt.

Aage V. Jensen Naturfond, der får det fremtidige ejerskab og driftsansvar for Besøgsstedet, ønsker at imødegå trafikmæssige gener og farlige situationer ved den forventede trafik, ved at adskille den tunge erhvervstrafik fra den lette trafik af turister.

4. PROJEKTBEKRIVELSE

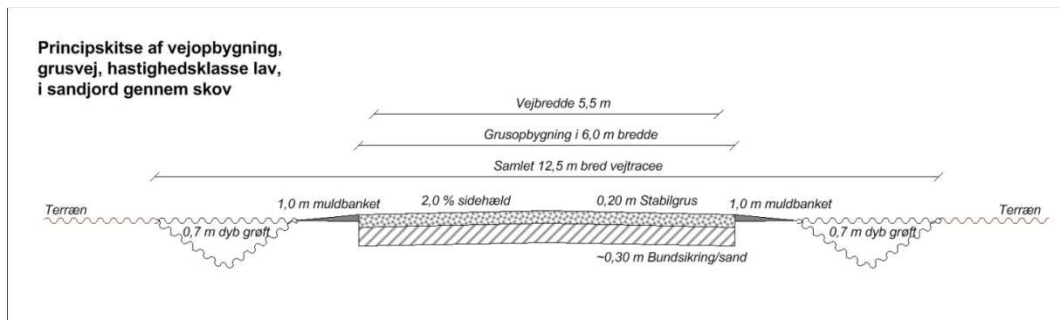
Varde Kommune har den 12. marts 2012 givet tilladelse til etablering af P-plads nord for Filsø Avlsgård, tilsluttet en kort adgangsvej langs produktionsbygningerne fra den fælles indkørsel til Avlsgården fra Kærgårdvej forbi ejendommene Kærgårdvej 14 og 16.

Parkeringspladsen har et projekteret areal på 1200 m² og er dimensioneret til to turistbusser og 24 personbiler, inkl. vendeplads.

Den nye adgangsvej har til formål at forbinde den nye parkeringsplads med Kærgårdvej, og adskille erhvervstrafik fra turister.

Adgangsvejen etableres af 0,20 m stabilt grus i en bredde af 6,0 m med en vejbredde på 5,5 m svarende til næstlaveste vejklasse for en 2-sporet vej, lav hastighed, max. 30-40 km/t. Et forslag til standardprofil for vejen er vist på Figur 2.

Vejen skal afvandes enten af to langsgående vejgrøfter eller af drænrør i rabatten på begge sider med afløb til de to krydsede grøfter, hvor der etableres røroverkørsler. Den samlede bredde af konstruktionen vil derfor variere mellem 8 og 13 meter.

Figur 2. Principskitse af opbygningen af ny adgangsvej belagt med stabilt grus.

Vejforløbet er beliggende i Natura2000 område nr. 84, men gennemskærer ikke naturtyper der udgør en del af udpegningsgrundlaget, Figur 3 (Naturstyrelsen, 2011B).

5. NATURA2000 UDPEGNINGSGRUNDLAG

Af Natura 2000-planen 2010-2015 for Natura 2000-område nr. N84 (Naturstyrelsen, 2011A), fremgår det, at Habitatområde H73 samt Fuglebeskyttelsesområde F56 Filsø har følgende udpegningsgrundlag:

Tabel 1. Arter og naturtyper, der udgør udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. H73

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 73	
Naturtyper:	
Forklit (2110)	Vandløb (3260)
Hvid klit (2120)	Våd hede (4010)
Grå/grøn klit (2130)	Tør hede (4030)
Klithede (2140)	Enekrat (5130)
Havtornklit (2160)	Surt overdrev (6230)
Grårisklit (2170)	Tidvis våd eng (6410)
Skovklit (2180)	Urtebræmme (6430)
Klitlavning (2190)	Hængesæk (7140)
Enebærklit (2250)	Tørvelavning (7150)
Lobeliesø (3110)	Kildevæld (7220)
Søbred med småurter (3130)	Rigkær (7230)
Næringsrig sø (3150)	Skovbevokset tørvemose (91D0)
Brunvandet sø (3160)	Elle- og askeskov (91E0)
Arter:	
Odder (1355)	

Tabel 2. Fuglearter der udgør udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde F56

Udpegningsgrundlag for Fuglebeskyttelsesområde nr. 56	
Fugle:	
Rørdrum (Y)	Rørhøg (Y)
Sangsvane (T)	Hedehøg (Y)
Pibesvane (T)	Plettet rørvagtel (Y)
Kortnæbbet gås (T)	Pomeransfugl (T)
Grågås (T)	Tinksmed (Y)
Spidsand (T)	Natravn (Y)

Af Figur 3 fremgår det, at undersøgelsesområdet, der er fremhævet på figuren som en rød cirkel, ikke inkluderer de naturtyper, der udgør udpegningsgrundlaget (Naturstyrelsen, 2011B).

Figur 3 Udpegningsgrundlaget for Natura2000 området omfatter ikke naturområder, der er beliggende ved det kommende vejforløb. Adgangsvejens fremtidige placering fremgår af den røde cirkel, mens udpegningsgrundlagets naturtyper fremgår med skraverede farvekoder (Naturstyrelsen, 2011B).

Af Natura2000 planen (Naturstyrelsen 2011A) fremgår det, at: " Af særligt prioriterede naturtyper findes grå/grøn klit, klithede og enebærklit. Med Kallesmærsk Hede som den største, er klithederne blandt de vigtigste og mest værdifulde klitheder i landet. Af øvrige naturtyper findes skovklit, klitlavning og hvid klit, med betydelige forekomster, mens naturtyper som lobeliesøer, forklit, havtornklit, grårisklit, hængesæk og rigkær forekommer i mindre udstrækning [.....] Odderen er i fremgang i hele området, men det vurderes, at Filsø med tilknyttede vandsystemer fortsat er det mest betydningsfulde levested for arten".

Da planen omfatter to fuglebeskyttelsesområder, er ikke alle fugle nævnt i Natura2000 planen relevante i denne sammenhæng, men planen nævner dog:

"Blandt fuglene på udpegningsgrundlaget klarer ynglefuglene hedehøg og plettet rørvagtel sig dårligt og findes måske ikke mere i området, mens der fortsat findes små bestande af rørdrum, rørhøg og tinksmed. Status for natravn og hedelærke er ikke kendt, men arterne findes flere steder i beskyttelsesområdet. For trækfuglearterne gælder, at de alle er tilknyttet våd- og landbrugsområderne ved Filsø. Både pibesvane, sangsvane, kortnæbbet gås, grågås og pomeransfugl er arter, der har kunnet tilpasse sig de nutidige, intensive driftsformer, som præger landbruget her. Spidsanden er til gengæld gået drastisk tilbage. [...] I området yngler endvidere en række fuglearter som vagtel, slørugle, stor tornskade, fyrremejse, skægmejse, pungmejse og græshoppesanger. Tidligere fandtes også en af landets største bestande af den nu uddøde urfugl i området, og i beskyttelsesområdet lever en af Danmarks største bestande af krondyr."

6. LOKALITETS GENNEMGANG

Der er foretaget en gennemgang og besigtigelse af lokaliteten fredag den 14. juni 2013. Lokaliteten blev på baggrund af denne besigtigelse inddelt i 4 homogene områder. Områderne fremgår af Figur 4.

Områderne, der ikke omfatter naturtyper i udpegningsgrundlaget, indeholder ikke andre særlige botaniske værdier, og der blev ikke observeret udpegningsarter eller bilag IV arter på lokaliteten.

Figur 4 Inddeling af undersøgelsesområdet i 4 homogene områder. I Område 1 er der desuden en afvandingskanal, og det samme gør sig gældende for adskillelsen af Område 3 og 4. Vist på baggrund af ortofoto DDO2012®, COWI © optaget den 23. maj 2012 (Naturstyrelsen, 2011B).

Område 1

Området fremstod som tæt skov domineret af selvsået sitka-gran med enkelte spredte dun-birk. Underetagen var mangealdret og bestod primært af selvsået klit-fyr, sitka-gran, dun-birk, alm. røn og stilk-eg. Skovbunden fremstod mørk med sparsom bundvegetation. Der blev udover bølget bunke observeret alm. mangeløv.

Overordnet set fremstod Område 1 mørkt og svært fremkommeligt. Der var flere vindfælder med væltet sitka-gran. Umiddelbart blev naturværdien af området vurderet til lav. Der blev hverken observeret rødlistede eller bilag IV arter ved besigtigelsen den 14. juni 2013.

Område 2

Området fremstod som hede under kraftig tilgroning af dun-birk, sitka-gran, klit-fyr og stilk-eg. I bunden blev der registreret velbevarede områder med hedelyng. Lokaliteten er beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3 som hede (Figur 5). Uden den korrekte pleje vil heden vokse ud af § 3-beskyttelsen og ind i krat/skov, og få samme karakter som Område 1.

I den sydlige del af området er der plantet en remise af normansgran og sitka-gran.

Område 2 er den del af undersøgelsesområdet med det største naturindhold. Følgende arter blev registreret: Sitka-gran, dun-birk, klit-fyr, mosebølle, revling, stilk-eg, hedelyng, sand-star, blåtop, selje-røn, alm. røn, gyvel, alm. gedeblad, bølget-bunke, krybende-pil, kohvede og alm. rapgræs.

Der blev hverken observeret rødlistede eller bilag IV arter ved besigtigelsen den 14. juni 2013.

Område 3

Området fremstod som botanisk uinteressant græsslette domineret af græsser primært alm. kvik og bølget bunke. Der er yderligere registreret mose-bunke, tagrør, alm. røllike, ager-tidsel, bølget bunke, sand-star, eng-rapgræs, eng-svingel, rød svingel, håret høgeurt, alm. syre, alm. hundegræs, alm. rapgræs og markfrytle. En del af området er registreret som beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens § 3 som mose eller eng, hvilket var svært at erkende i felten.

Der blev hverken observeret rødlistede eller bilag IV arter ved besigtigelsen den 14. juni 2013.

Område 4

Området fremstod ved besigtigelsen den 14. juni som afgræsset med heste med højt græsningstryk. Der var tydelige spor af slitage, men ved besigtigelsen var der ingen heste på arealet. På området blev der observeret rødknæ, hvid-kløver, stor nælde, kryb-hvene, enårig rapgræs, alm. røllike, alm. kvik, alm. hyl, lugtløs kamille, knæbøjet rævehale, rød svingel og klit-fyr.

Den nordlige del af området er registreret som beskyttet efter Naturbeskyttelseslovens §3 som eng, hvilket ikke kunne erkendes i felten, hverken på de hydrologiske- eller botaniske forhold.

Der blev hverken observeret rødlistede eller bilag IV arter ved besigtigelsen den 14. juni 2013.

Figur 5 En del af undersøgelsesområdet er registreret som beskyttet efter naturbeskyttelseslovens §3, en beskyttelse, der var svært at erkende ved besigtigelsen. Baggrunden er ortofoto DDO2008, COWI© (Naturstyrelsen, 2011B).

Grøfter og vandløb

Området er gennemskåret af to afvandingskanaler, der begge fremstod stærkt modificerede og okkerpåvirkede, med stillestående vand og ringe fysiske forhold. Ved besigtigelsen blev der udelukkende fundet myggelaver i afvandingskanalerne, og der var ingen vandplanter. Afvandingskanalerne er ikke målsat i vandplan 1.10 Vadehavet.

7. KONSEKVENSVURDERING

På baggrund af Natura2000 planen, Naturstyrelsens Natura2000 plejeplan, Varde Kommunes Natura2000 handleplan for Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Filsø og Kærgård Plantage samt feltbesigtigelse den 14. juni 2013, må det konkluderes, at vejforløbet **ikke** påvirker Natura2000 områdets udpegningsgrundlag i negativ retning.

I forbindelse med de to overkørsler, over afvandingskanalerne, anbefales det, at anvende rør med en sådan dimension, at vandløbsbunden kan føres ubrudt

igennem. Dette gøres for at sikre passage for odderen og andre dyr ved lav vandstand. Det skal dog bemærkes, at afvandingskanalerne ikke udgør en habitat for odder, men udelukkende kan fungere som spredningskorridorer.

Generelt set har naturgenopretningen af Filsø skabt bedre rammer for odderen i området, og der må derfor forventes en fremgang i bestanden.

Odderen vil ikke svømme gennem et rør eller en bro, men løber i stedet over broen. I forbindelse med den nye adgangsvej vurderes det, at den begrænsede hastighed på vejen på max. 30-40 km/t vil reducere risikoen for påkørsel betydeligt. Den lave hastighed vil fungere som en afværgeforanstaltning i sig selv. Derudover er odderen er nataktiv og opholder normalt skjult om dagen, hvorfor risikoen for sammenstød mellem kørende turister og odder reduceres yderligere.

I forbindelse med etablering af den nye vej vil der blive skabt adgang til de tilgroningstruede hedearealer i Område 2, hvilket vil lette mulighederne for naturpleje.

Der blev ikke konstateret nogen bilag IV arter i undersøgelsesområdet ved besigtigelsen den 14. juni 2013, og der er heller ikke registreret bilag IV arter i undersøgelsesområdet, jf. Naturdatabasen.

Slutteligt vurderes det, at projektet på ingen måde vil skade det internationale beskyttelsesområdes integritet og mulighed for fremtidig forvaltning indenfor habitatdirektivets rammer.

En kort gennemgang af konsekvenserne for de enkelte naturtyper og arter findes i bilag 1.

8. LITTERATUR

Naturstyrelsen, 2011A: Natura 2000-plan 2010-2015. Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Filsø og Kærgård Plantage. Natura 2000-område nr. N84 (Habitatområde H73, Fuglebeskyttelsesområde F50 og F56 [online]. Tilgængelig på internettet. <<http://www.naturstyrelsen.dk/NR/ronlyres/9DD40269-A6E6-47B9-8E2A-1792C7DEFF9C/0/084Plan.>>

Naturstyrelsen, 2011B: Natura2000 planer på kort [online]. Tilgængelig på internettet <http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis_naturplaner2011>

Naturstyrelsen, 2012: Natura 2000-plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område nr. 84 Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Filsø og Kærgård Plantage [online]. Tilgængelig på Internettet <http://www.naturstyrelsen.dk/NR/ronlyres/34D6665B-739C-4F86-B957-69D0E43F271A/0/N84_KallesmaerskHede.pdf>

Naturstyrelsen, 2013: Naturdata [online]. Tilgængelig på internettet <<http://www.naturdata.dk>>

Varde Kommune, 2012: Natura 2000-handleplan for Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Filsø og Kærgård Plantage [online]. Tilgængelig på internettet <http://www.vardekommune.dk/files/cache/2012121012491008f9b82be1cc4369b00fc24d4821d37e/Natur%20Handleplan_Kallesm%C3%A6rsk%20Hede.pdf<

BILAG 1 KONSEKVENSVURDERING PÅ NATURTYPE OG ARTSNIVEAU

Habitatområde nr. 73

Der er ikke registreret naturtyper eller arter fra udpegningsgrundlaget ved besigtigelsen den 14. juni 2013.

Naturtype	Bemærkninger/krav	Konsekvens af vejanlæg
Forklit (2110)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Hvid klit (2120)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Grå/grøn klit (2130)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Klithede (2140)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Havtornklit (2160)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Grårisklit (2170)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Skovklit (2180)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Klitlavning (2190)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Enebærklit (2250)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Lobeliesø (3110)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Søbred med småurter (3130)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Næringsrig sø (3150)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Brunvandet sø (3160)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Vandløb (3260)	Der er i undersøgelsesområdet 2 afvandingskanaler, der ikke er målsat i vandplan 1.10, Vadehavet. Afvandingsgrøfterne indgår ikke i udpegningsgrundlaget, og rummer kun ringe naturindhold. I forbindelse med vejanlægget skal der etableres overkørsler over afvandingskanalerne. Overkørslerne etableres, så vandets kontinuitet bevares gennem	Påvirkes ikke

	overkørslen, med ubrudt vandløbsbund.	
Våd hede (4010)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Tør hede (4030)	Område 2 ved gennemgangen, har karakter af tør hede, men er ikke omfattet udpegningsgrundlaget. I forbindelse med vejanlægget øges adgangsvejen til arealet, og skaber mulighed for naturpleje. Dette vil betyde en forbedring af tilstanden samt en øgning af arealet.	Påvirkes ikke
Enekrat (5130)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Surt overdrev (6230)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Tidvis våd eng (6410)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Urtebræmme (6430)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Hængesæk (7140)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Tørvelavning (7150)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Kildevæld (7220)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Rigkær (7230)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Skovbevokset tørvemose (91D0)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Elle- og askeskov (91E0)	Findes ikke i undersøgelsesområdet	Påvirkes ikke
Arter	Bemærkninger/krav	Konsekvens af vejanlæg
Odder (1355)	I forbindelse med overkørsler af afvandingskanalerne etableres vandløbsbund gennem røret. Hastigheden på vejen begrænses til 30-40 km/t .	Minimal risiko for påvirkning

Fuglebeskyttelsesområde nr.56

Der er ikke observeret arter fra udpegningsgrundlaget ved besigtigelsen den 14. juni 2013. Blandt de udpegede arter er der kun en meget lille mulighed for forekomst af natravn i undersøgelsesområdet.

Fugle	Bemærkninger/krav*)	Konsekvens af vejanlæg
Rørdrum (Y)	Mindre bestand	Påvirkes ikke
Sangsvane (T)	Tilknyttet våd- og landbrugsområder ved Filsø	Påvirkes ikke
Pibesvane (T)	Tilknyttet våd- og landbrugsområder ved Filsø	Påvirkes ikke
Kortnæbbet gås (T)	Tilknyttet våd- og landbrugsområder ved Filsø	Påvirkes ikke
Grågås (T)	Tilknyttet våd- og landbrugsområder ved Filsø	Påvirkes ikke
Spidsand (T)	I voldsom tilbagegang	Påvirkes ikke
Rørhøg (Y)	Mindre bestand	Påvirkes ikke
Hedehøg (Y)	Findes sandsynligvis ikke i området længere	Påvirkes ikke
Plettet rørvagtel (Y)	Findes sandsynligvis ikke i området længere	Påvirkes ikke
Pomeransfugl (T)	Tilknyttet våd- og landbrugsområder ved Filsø	Påvirkes ikke
Tinksmed (Y)	Mindre bestand tilknyttet våd- og landbrugsområder ved Filsø	Påvirkes ikke
Natravn (Y)	Ukendt status, men findes.	Påvirkes ikke

Y - Ynglefugl

T- Trækfugl

*) Informationerne om de enkelte arter er hentet i Natura2000 Planen (Naturstyrelsen, 2011A)